

Sygn. akt III Ca 1545/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 lutego 2014 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie następującym:

Przewodniczący – Sędzia SO Elżbieta Matyasik

Sędzia SO Joanna Naczyńska (spr.)

Sędzia SO Magdalena Balion - Hajduk

Protokolant Wioletta Matysiok

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 30 stycznia 2014r. w Gliwicach

sprawy z powództwa A. G.

przeciwko J. S. (1)

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Rejonowego w Jastrzębiu - Zdroju

z dnia 27 czerwca 2013r., sygn. akt III RC 373/12

1. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

a) **oddala powództwo,**

b) **zasądza od powoda na rzecz pozwanej kwotę 2.400 (dwa tysiące czterysta) zł z tytułu zwrotu kosztów procesu;**

2. zasądza od powoda na rzecz pozwanej kwotę 1.200 (tysiąc dwieście) zł z tytułu zwrotu kosztów postępowania odwoławczego;

3. nakazuje pobrać od powoda na rzecz Skarbu Państwa (Sądu Rejonowego w Jastrzębiu – Zdroju) kwotę 1.368 (tysiąc trzysta sześćdziesiąt osiem) zł z tytułu kosztów sądowych, od uiszczenia których pozwana była zwolniona w postępowaniu odwoławczym.

SSO Magdalena Balion-Hajduk SSO Elżbieta Matyasik SSO Joanna Naczyńska

Sygn. III Ca 1545/13

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 27 czerwca 2013r. Sąd Rejonowy w Jastrzębiu - Zdroju pozbawił wykonalności postanowienie wydane przez Sąd w Schwelm w Niemczech w dniu 19 listopada 1993r. w sprawie o sygnaturze akt 30H 9/92, opatrzone postanowieniem Sądu Okręgowego w Gliwicach Ośrodek Zamiejscowy w Rybniku z 2 marca 2012r. w sprawie o sygnaturze akt II RCo 7/12 klauzulą wykonalności przeciwko A. G. i M. G., na których przeszedł solidarnie obowiązek B. G. do płacenia alimentów na rzecz J. S. (1), stwierdzony postanowieniem Sądu w Schwelm – za okres od 20 stycznia

1989r. do 9 września 1993r., w części dotyczącej A. G.. Nadto zasądził od pozwanej J. S. (1) na rzecz powoda A. G. kwotę 3.785 zł z tytułu zwrotu kosztów procesu.

Rozstrzygnięcie to Sąd Rejonowy podjął po ustaleniu, że wyrokiem Sądu w Hagen (Niemcy) z 1 lipca 1991r. znak sprawy (18) 6C 171/89 ustalono, że ojcem małoletniej wówczas J. S. (2) (obecnie S.), urodzonej (...) jest B. G.. W orzeczeniu tym zobowiązano ponadto B. G. do zapłaty na rzecz J. S. (2) (obecnie S.) alimentów przeciętnych dla dziecka pozamałżeńskiego, po-cząwszy od dnia urodzenia do ukończenia 18.-go roku życia, płatnych miesięcznie z góry. Następnie postanowieniem Sądu w Schwelm (Niemcy) z 19. listopada 1993 r. znak sprawy 30 H 9/92 ustalono wysokość zobowiązania alimentacyjnego B. G. wobec mało-letniej J. S. (2) (obecnie S.). Postanowieniem Sądu Okręgowego w Gliwicach Ośrodek Zamiejscowy w Rybniku z 25. listopada 2009r. w sprawie II RCo 6/08 stwierdzono wykonalność postanowienia Sądu w Schwelm z 19 listopada 1993r. na terenie Polski, lecz wyłącznie za okres od 20. stycznia 1989r. do 9. stycznia 1993r., oddalając wniosek o stwierdzenie wykonalności w pozostałej części. B. G. zmarł 8. lipca 2010r., z aktu poświadczenia dziedziczenia z 15 października 2010r. wynika, iż spadek po nim, z mocy ustawy, nabyli jego synowie A. G. i M. G.. J. S. (1) wezwała powoda do zapłaty dłużnych kwot z tytułu niezapłaconych alimentów przez B. G. do chwili jego śmierci. Powód odmówił zapłaty kwot wskazanych w wezwaniu do zapłaty. Postanowieniem Sądu Okręgowego w Gliwicach Ośrodek Zamiejscowy w Rybniku z 2. marca 2012r. w sprawie o sygn. akt II RCo 7/12 nadano postanowieniu Sądu w Schwelm z 19. listopada 1993r. znak sprawy 30 H 9/92 klauzulę wykonalności przeciwko A. G. i M. G., na których przeszedł solidarnie obowiązek B.-wa G. do płacenia alimentów na rzecz J. S. (1) stwierdzony powyższym postanowieniem – za okres od 20 stycznia 1989r. do 9 września 1993r., zobowiązując komornika do przeliczenia zasądzonych kwot, wyrażonych w markach niemieckich, na walutę polską w ten sposób, że należność w markach należy przeliczyć na euro wg kursu 1 euro = 1,95583 DM, a należność w euro na złote przeliczyć według średniego kursu złotego w stosunku do euro ogłoszonego przez Narodowy Bank Polski w dniu poprzedzającym przekazanie należności wierzycielowi.

W oparciu o w/w tytuł wykonawczy J. S. (1) wnioskiem z 30. kwietnia 2012r. złożonym u Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Jastrzębiu Zdroju A. M. wniosła o wszczęcie egzekucji przeciwko A. G.. Powód otrzymał zawiadomienie o wszczęciu przeciwko niemu postępowania egzekucyjnego w sprawie Kmp 64/12, skierowanego do ruchomości, wiarygodności, praw majątkowych, wynagrodzenia, świadczeń emerytalnych, rachunku bankowego i innych. Pod koniec 2012r. Komornik zajął nieruchomość powoda położoną w J.. Pozwana J. S. (1), za życia B. G., nie prowadziła postępowania egzekucyjnego wobec w/w. W maju 2010r., ustaliła z ojcem B. G., że będzie on spłacał zaległość alimentacyjną w kwocie 11.820,56 euro w ratach, tj. należność główną i odsetki, z tym, że w pierwszej kolejności będą spłacone odsetki. B. G. do momentu swojej śmierci dokonał dwóch wpłat tytułem odsetek od należności głównej na rzecz pozwanej. Pierwszą - 10. czerwca 2010r., a drugą - 24 czerwca 2010r. w łącznej kwocie 2.000 euro. Na chwilę śmierci B. G. do zapłaty została kwota ponad 9.000 euro. J. S. (1) nie prowadziła postępowania egzekucyjnego wobec drugiego ze spadkobierców – M. G..

Przywołując art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c., zgodnie z którym dłużnik może w drodze powództwa żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub części, jeżeli po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło albo nie może być egzekwowane, Sąd Rejonowy stwierdził, iż zobowiązanie powoda, będącego następcą prawnym pierwotnego dłużnika wygasło wskutek przedawnienia tego zobowiązania. Skutek ten Sąd Rejonowy stwierdził w oparciu o polski porządek prawny, a to w oparciu o art. 125 §1 k.c., jako że orzeczenia sądów niemieckich były wydawane w latach 1991 i 1993r. i stwierdzenie wykonalności postanowienia Sądu w Schwelm z 19. listopada 1993 r. nastąpiło dopiero 2009r. oraz dotyczyło świadczeń alimentacyjnych należnych pozwanej (wierzycielce) do roku 1993r. Podkreślił, iż kwestii przedawnienia tych roszczeń nie sposób oceniać na gruncie § 197 niemieckiego kodeksu cywilnego, który przewiduje 30. letni termin przedawnienia roszczenia objętego wyrokiem sądu niemieckiego, jako że art. 63 Prawa prywatnego międzynarodowego (Dz. U z 2011 r., nr 80, poz. 432) stanowi, że prawo właściwe dla zobowiązań alimentacyjnych określa rozporządzenie Rady (WE) nr 4/2009 z 18. grudnia 2008 r. w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń oraz współpracy w zakresie zobowiązań alimentacyjnych (Dz. Urz. UE L 7 z 10.01.2009, str. 1). Z kolei z treści art. 41 ust. 1 cytowanego wyżej rozporządzenia wynika, iż postępowanie egzekucyjne w sprawie orzeczeń wydanych w innym

państwie członkowskim jest regulowane prawem państwa członkowskiego wykonania. Orzeczenie wydane w państwie członkowskim wykonalne w państwie członkowskim wykonania jest wykonywane na takich samych warunkach co orzeczenia wydane w tym państwie członkowskim wykonania. Ponadto zgodnie z art. 4 ust. 3 Protokołu haskiego z 23 listopada 2007r. o prawie właściwym w sprawach zobowiązań alimentacyjnych, do którego w art. 15 odsyła rozporządzenie Rady (WE) nr 4/2009, jeśli wierzyciel wytoczył powództwo przed właściwym organem państwa, w którym dłużnik ma miejsce zwykłego pobytu, stosuje się prawo miejsca organu orzekającego w sprawie. Ponadto Sąd Rejonowy stwierdził, iż roszczenie pozwanej J. S. (1) zostało skierowane przeciwko jednemu z następców prawnych B. G. (dłużnika alimentacyjnego), zatem zgodnie z art. 64 ust. 2 powołanego wyżej Prawa prywatnego międzynarodowego w razie braku wyboru prawa w sprawie spadkowej właściwe jest prawo ojczyście spadkodawcy z chwili jego śmierci. O kosztach procesu, Sąd Rejonowy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. obciążając nimi pozwaną, jako stronę przegrywającą. Na koszty te składała się opłata od pozwu w wysokości 1.368 zł, opłata skarbową od pełnomocnictwa w wysokości 17 zł oraz koszty zastępstwa procesowego strony powodowej w wysokości 2.400 zł.

Apelację od wyroku wniosła pozwana, wnosząc o jego zmianę przez oddalenie powództwa w całości i obciążenie powoda kosztami procesu. Zarzuciła, iż Sąd Rejonowy wadliwie zastosował normy kolizyjne dla prawa procesowego, pomijając normy kolizyjne dla prawa materialnego, które reguluje instytucję przedawnienia roszczenia stwierdzonego prawomocnym orzeczeniem sądu. Zarzuciła również naruszenie art. 4 ust. 3 Protokołu haskiego z 23 listopada 2007r. o prawie właściwym dla zobowiązań alimentacyjnych w zw. z art. 15 rozporządzenia Rady WE nr 4/2009 z 18 grudnia 2009r. w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń oraz współpracy w zakresie zobowiązań alimentacyjnych poprzez ich zastosowanie dla ustalenia prawa materialnego właściwego, podczas gdy dotyczą one wyłącznie przepisów postępowania w sprawach obowiązków alimentacyjnych. Nadto zarzuciła naruszenie art. 3 ust. 1 Protokołu haskiego przez jego pominięcie, podczas gdy określa on jako właściwe dla zobowiązań alimentacyjnych prawo państwa, w którym wierzyciel ma miejsce zwykłego pobytu. Podniosła, iż zaskarżony wyrok narusza również art. 13 Prawa prywatnego międzynarodowego poprzez jego niezastosowanie, w sytuacji, gdy przewiduje on, że skutki zdarzenia prawnego, w tym wypadku wynikające z wydania prawomocnego wyroku sądu niemieckiego, ocenia się według przepisów prawa materialnego obowiązującego w chwili, gdy dane zdarzenie nastąpiło, tj. w chwili uprawomocnienia się tego orzeczenia. Wywodziła, iż zastosowanie znaleźć winno prawo niemieckie, w szczególności § 197 ust. 1 cyfra 3 niemieckiego kodeksu cywilnego (BGB), stanowiący, iż do roszczeń wynikających z prawomocnych orzeczeń sądowych stosuje się 30-letni termin przedawnienia, a skoro termin ten nie upłynął, a roszczenia powódki nie zostały zaspokojone, powództwo o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego powinno zostać oddalone.

Powód wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie na jego rzecz zwrotu kosztów postępowania odwoławczego. Wywodził, iż zaskarżony wyrok jest trafny. Podkreślił, iż cała konstrukcja apelacji oparta jest w jego ocenie o błędne założenie, że roszczenie pozwanej względem powoda jest roszczeniem alimentacyjnym, podczas gdy powód nie był zobowiązany do alimentowania pozwanej.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje :

Zaskarżony wyrok narusza prawo, co trafnie wytknęła apelująca.

Powództwo znajduje podstawę procesową w art. 840³ k.p.c., a jego przedmiotem jest de facto żądanie odmowy wykonania tytułu wykonawczego, mającej skutki pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności, jako że tytułem wykonawczym jest zaopatrzone w klauzulę wykonalności orzeczenie w sprawie alimentacyjnej wydane i wykonalne w państwach członkowskich UE, będących stronami protokołu haskiego (art. 1153¹⁰k.p.c.).

Natomiast podstawą merytorycznej oceny zasadności żądania pozwu, jest art. 21 ust. 2 rozporządzenia (WE) nr 4/2009 z 18 grudnia 2008r. w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń oraz współpracy w zakresie zobowiązań alimentacyjnych, który stanowi: "Właściwy organ w państwie członkowskim wykonania odmawia, na wniosek dłużnika, wykonania w całości lub części, orzeczenia sądu pochodzenia, gdy prawo do wykonania orzeczenia sądu pochodzenia wygasło lub nie może być egzekwowane na skutek przedawnienia na mocy

prawa państwa członkowskiego pochodzenia lub prawa państwa członkowskiego wykonania, w zależności od tego, które z nich przewiduje dłuższy okres przedawnienia". Zatem dla ustalenia okresu przedawnienia rozporządzenie nakazuje stosować przepisy tego państwa członkowskiego, które przewidują dłuższy okres przedawnienia.

Termin przedawnienia roszczeń stwierdzonych tytułem wykonawczym w polskim porządku prawnym normuje art. 125 §1 k.c. Dłuższy termin przedawnienia wynika z § 218 niemieckiego kodeksu cywilnego (BGB), który stanowi, iż prawomocnie ustalone roszczenie przedawnia się po trzydziestu latach. Termin ten do dnia orzekania w sprawie nie upłynął. Co ważne, fakt sukcesji generalnej i wstąpienia spadkobiercy w miejsce dotychczasowego dłużnika nie modyfikuje, w tym nie skraca terminu przedawnienia roszczeń objętych tytułem wykonawczym. Alimenty wymagalne do dnia otwarcia spadku (a tylko takie objęte są tytułem wykonawczym wystawionym przeciwko powodowi) stanowią dług spadkowy, co czyni powoda jako spadkobiercę ustawowego, który przyjął spadek wprost, zobowiązanym do spełnienia świadczenia na rzecz pozwanej, jako wierzycielki alimentacyjnej.

Podsumowując, roszczenie objęte tytułem wykonawczym - postanowieniem Sądu w Schwelm w Niemczech z 19. listopada 1993r. w sprawie o sygnaturze akt 30H 9/92, opatrzonym - postanowieniem Sądu Okręgowego w Gliwicach Ośrodek Zamiejscowy w Rybniku z 2. marca 2012r. w sprawie o sygnaturze akt II RCo 7/12 - klauzulą wykonalności przeciwko A. G. i M. G., na których przeszedł solidarnie obowiązek B. G. zapłaty zaległych alimentów za okres od 20 stycznia 1989r. do 9 września 1993r. - nie jest przedawnione w świetle przepisów niemieckiego prawa materialnego, jako prawa państwa członkowskiego pochodzenia orzeczenia, a okoliczność ta - zgodnie z art. 21 ust. 2 rozporządzenia (WE) nr 4 /2009 z 18 grudnia 2008r. w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń oraz współpracy w za-kresie zobowiązań alimentacyjnych - czyni powództwo bezzasadnym.

Z tej to też przyczyny Sąd Odwoławczy - na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. - zmienił zaskarżony wyrok, w ten sposób, że oddalił powództwo w całości. O kosztach procesu Sąd Odwoławczy orzekł w oparciu o art. 98 § 1 i 3 k.p.c. i na zasadzie odpowiedzialności za wynik procesu, zasądził od powoda na rzecz pozwanej koszty zastępstwa prawnego w postępowaniu przed Sądem I instancji - 2.400zł i przed Sądem Odwoławczym - 1.200zł, tj. wg stawek minimalnych określonych w § 7 ust. 4 w zw. z § 13 ust. 1 pkt. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej świadczonej z urzędu (tekst jedn. Dz. U. z 2013r., poz. 461). Nadto - w oparciu o art. 113 ust. 1 ustawy z 28 lipca 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jedn. Dz.U. z 2010r., nr 90, poz. 594 ze zm.) - nakazał pobrać od powoda na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Jastrzębiu - Zdroju opłatę sądową od apelacji w kwocie 1.368zł, od uiszczenia której pozwana była zwolniona.

SSO Magdalena Balion-Hajduk SSO Elżbieta Matyasik SSO Joanna Naczyńska